

КЛАСИЦИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Виљем Шекспир

МАГБЕТ

Превод Бранислава Г. Ромчевића

Наслов оригинала: Macbeth, by William Shakespeare.

Наслов превода: *Магбет*, од Виљема Шекспира.

Аутор превода: Бранислав Г. Ромчевић.

Друго издање (интернетско). Број примерака: отворен интернетски тираж.

Уредник, издавач и штампар: Бранислав Г. Ромчевић,
Новоградска 14, Београд.

Место и година штампања: Београд, 2017.

© 2011. **Бранислав Г. Ромчевић**. Сва права придржава Бранислав Г. Ромчевић. Ниједан део ове публикације не сме се репродуковати, држати у систему за похрањивање, или се преносити и умножавати у било ком облику или било којим путем – електронски, механички, фотокопирањем, снимањем звука или слике, или на било који други начин, нити икако комерцијално користити – без претходне писмене сагласности Бранислава Г. Ромчевића.

Ова електронска књига је у формату ADOBE PDF, са забраном копирања и штампања.

Садржај

О писцу и књизи	4
<i>Магбет</i>	8
Појмовник преводиочев	118

О ПИСЦУ И КЊИЗИ

Виљем Шекспир (1564–1616), велики песник и највећи енглески – а по многима и светски – драмски писац, јесте један од генија чији живот, посебно онај његов део који се односи на стваралаштво, није ни издалека довољно документован. Пабирци документације – о крштењу, венчању, рођењу деце, опоруци, неким пословним трансакцијама – указују нам на човека који је збиља постојао, али нам не нуде задовољавајућу слику Шекспира–уметника. Ипак, зна се да је, из ко зна ког разлога, напустио родни Стратфорд на Авону и породицу негде 1588. и освануо у Лондону, где се – опет ко зна зашто – латио глумишта и као извођач и као писац текстова. Успешан од почетка до краја у обома, био је први који је своје песме и драме штампао и продавао публици, а постаје и сувласник чувеног позоришта „Глобус“. Позоришну каријеру окончава и повлачи се, 1611, у мировину у свој Стратфорд, с добицима који га сврставају у имућне. Прва збирка његових дела објављена је 1623. Опус му

обухвата скоро четрдесет драма – трагедија, историјских комада, и комедија – као и 154 сонета и пет дужих поема. Шекспир је своје драме писао највећма неvezаним стихом, обично у јампском пентаметру, и поетском прозом, користећи веома широк друштвено–историјски дијапазон при избору сужеа. Његова поетичност, интелектуални сензибилитет и очито мултидисциплинарно познавање људског друштва и цивилизације учинили су да су га књижевни посленици одавно ставили на врх светске књижевне пирамиде, на коме ће засигурно и остати у долазећим вековима. Такође одавно, неки су се запитали откуд те особине и вредности у релативно необразованог провинцијалца, па се из тог породила чувена контроверза о томе „ко је написао дела Шекспирова“. Наравно, она је, суштински, бесмислена, колико и питање да ли је „Илијаду“ или „Одисеју“ срочио баш Хомер. Иза „Хамлета“, заувек, стоји именски код „Шекспир“, ма ко био иза овог потоњег.

Најкраћа а једна од највећих Шекспирових трагедија, „Магбет“, узима личности и догађаје из шкотске историје као врло лабав сужеа за радњу која има мало везе с историјом. У комаду, Магбет, шкотски племић и војсковођа, миљеник краља Данкана, поверује у

предсказање натприродних бића – вештица – да ће постати шкотски краљ, и то пророштво, уз помоћ своје жене, Леди Магбет, остварује убиством краља док му је домаћин. Охрабрен допунским пророштвима – да не треба за себе да страхује док „Шума Бирнемска не дође до Дансинена“ (његовог замка), и да може погинути само од руке човека ког жена није родила – он убија и Банка, свог пријатеља и другог шкотског војсковођу, јер су овом исте вештице прорекле да ће бити родоначелник краљевске лозе уместо Магбетове. Племићи потоњег постепено напуштају, поставши свесни његовог злочинства, у које он још више тоне осветама због тог напуштања. У расплету, Леди Магбет, оптерећена грижом савести, гине од властите руке, а Магбета, пошто Шума Бирнемска дође до Дансинена у облику грана иза којих су се крили противнички војници, убија Магдаф, након што му откри да је рођен царским резом.

„Магбет“ је, уз „Хамлета“, Шекспиров комад који је највише анализиран, из бројних аспеката – уметничке критике, морала, психологије, итд. Стваралачко чудо је то што је Шекспир успео да у тако кратко дело углави тако пуно материјала за размишљање. Можда доминантан мотив целог комада јесте упадљив сукоб између незајажљиве амбиције главних актера и њихових слабости,

поготово у Магбета, као и његово уверење да мрачне и преварне спољне, натприродне силе управљају људском судбином.

„Магбет“, из неких разлога, није много игран у Шекспирово време. Популарност почиње стицати у 18. веку; у 19. веку се најпознатији глумци отимају да играју главну улогу у њему, а у двадесетом га такође уздижу великани и сцене и филма – Џон, Гилгуд, Лоренс Оливије, Орсон Велс, и многи други, разних народности и језика. Изгледи су да ће та популарност остати иста или још нарасти у вековима што долазе.

Бранислав Г. Ромчевић

МАГБЕТ

ЛИЦА

ДАНКАН, Краљ шкотски.

МАЛКОЛМ, његов старији син.

ДОНАЛБЕН, његов млађи син.

МАГБЕТ, генерал Краљеве војске.

БАНКО, генерал Краљеве војске.

МАГДАФ, племић шкотски.

ЛЕНОКС, племић шкотски.

РОС, племић шкотски.

МЕНТИТ, племић шкотски.

АНГАС, племић шкотски.

КЕДНЕС, племић шкотски.

ФЛИНС, син Банков.

СИВОРД, Ерл Нортамберлендски, Генерал енглеских
снага.

МЛАДИ СИВОРД, његов син.

СЕЈТОН, официр у пратњи Магбетовој.

ДЕЧАК, син Магдафов.

ЕНГЛЕСКИ ЛЕКАР.

ШКОТСКИ ЛЕКАР.

НАРЕДНИК.

ВРАТАР.

СТАРАЦ.

ЛЕДИ МАГБЕТ.

ЛЕДИ МАГДАФ.

ДВОРКИЊА У ПРАТЊИ Леди Магбет.

ХЕКАТА И ТРИ ВЕШТИЦЕ.

Великаши, Џентлмени, Официри, Војници, Убице,
Пратиоци, и Теклићи. Дух Банков и друге Утваре.

Место радње: Шкотска; Енглеска.

ЧИН 1, ПРИЗОР 1. *Дивља пуста.*

Грмљавина и севање. Наступе три Вештице.

Прва Вештица: Кад ћемо се нас три опет састати?

Док грми, сева, или по киши?

Друга Вештица: Кад гунгула прође,

Кад у боју пораз и победа дође.

Трећа Вештица: То ће бити пре но Сунце зађе.

Прва Вештица: На ком месту?

Друга вештица: На пусти.

Трећа вештица: Да Магбета ту сретнемо ми.

Прва вештица: Стижем, Сивка.

Друга Вештица: Крастача зове.

Трећа Вештица: Одмах.

Све: Ружан је леп, леп је ружан.

Ледби кроз маглу и ваздух кужан. *[Изађу.]*

ЧИН 1, ПРИЗОР 2. Логор близу Форса.

Туш. Наступе Данкан, Малколм, Доналбен, Ленокс, с Пратиоцима, и срећу крвавог Наредника.

Данкан: Какав је то човек крвав? Може да извести,
Како се чини по стању му, буна
Како стоји.

Малколм: То је наредник
Што се ко војник добар и смео борио
Да ме не заробе. Здраво, храбри друже!
Реци Краљу шта знаш о боју
Како га остави.

Наредник: Неизвестан беше;
Ко два пливача строшена што стисну се скупа
И своје умеће гуше. Окрутни Мекдонвалд –
Достојан да бунтовник буде, јер том се
Умножене злоће природне
Роје на њ – са Западних Отока
Снабдет је пешацима и халембардерцима;
А Фортуна, смешећ се клетој му кавзи,
Ко курва се показује бунтовникова. Но све је преслабо;
Јер Магбет храбри – сасма то име заслужује –
Фортуна презревши, машући челиком,
Што пушио се од смакнућа крвног,

Ко миљеник смелости свој пролаз просече
Док не наиђе на тога роба,
С којим се не рукова, ни опрости,
Док га не распори од пупка до лалока,
И главу му не тури на бедем наш.

Данкан: О, храбри кузен! Племић врли!

Наредник: Ко кад тамо одакле Сунце засја
Избију буре бродоломне и страшни громови,
Тако из тог извора, из ког се чинило да стиже окрепа,
Надође невоља. Чуј, Краљу шкотски, чуј.
Тек што правда смелашћу оружаном
Натера те пешаке скактаве да уздају се у пете своје,
А владар норвешки, видевши прилику,
С оружјем сјајним и људи свежом попуном,
Започе напад нов.

Данкан: Устраши л' то
Капетане нам, Магбета и Банка?

Наредник: Да,
Ко врапци орла, или зец лава.
Кажем ли право, морам извести да беху
Ко топови препуњени двојним кресом, те
Дваред удвојише ударе на душмана.
Кањаху л' се купати у ранама што пуше,
Ил' спомен дићи новој Голготи,

Не знам. –

Но слаб сам; дубоке ране ми вапе за помоћ.

Данкан: И речи ти личе ко ране ти,

Обоје имају укус части. Дед, видаре му доведите.

[Изађе Наредник, у пратњи.]

Ко то стиже?

[Наступе Рос и Ангас.]

Малколм: Дични Тан Роски.

Ленокс: Каква му журба гледа кроз очи! Тако би
гледао тај

Што има рећи ствари чудне.

Рос: Бог чувао Краља!

Данкан: Одакле стижеш, дични Тане?

Рос: Из Фајфа, велики Краљу,

Где норвешки барјаци пркосе небу

И људе нам хладе вијором.

Норвежан лично, с грозном премоћи бројном,

Помогнут тим издајником најневернијим,

Таном Кодорским, страшан сукоб поче;

Док тај Белонин женик, одевен у оклоп кушан,

Не дочека га личним огледањем,

Врхом на врх бунтовни, мишком на мишку,

Дивљу му срчаност укроти, и, да закључим,

Победа допаде нас.

Данкан: Велике среће!

Рос: Да сада

Свено, Краљ норвешки, ишће примирје;

Но му не дасмо да своје сахрани

Док није платио, код Инчколма,

Десет тисућ талира за опште нам потребе.

Данкан: Више тај Тан Кодорски варати неће

Наш интерес најпречи; иди објави смрт му скору,

А титулом му пређашњом здрави Магбета.

Рос: Постараћу се за то.

Данкан: Што он изгуби, дични Магбет доби.

[Изађу.]